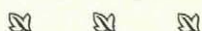

Thans de dubbele driekanter, het voorwerp van gedachte wenteling, door dieren-gewroet, uitspoeling van grond, etc.

Ook aan deze lichamen behoefte de zandwind weinig te hebben gedaan, ter bereiking van het mooie resultaat, dat echter weer in 't nauwste verband staat met de voorgeschiedenis.

(Wordt vervolgd).

P. v. D. LIJN.

HET DIER VAN LOCH NESS.

Reeds in mijne schooljaren stelde ik zeer veel belang in de kwestie der Zeeslang, doch de schaarsche berichten, die mij nu en dan slechts bereikten, waren te weinig in aantal om over dit onderwerp een diepgaande studie te maken.

Toen in 1933 de vele couranten-berichten over het telkens verschijnen van een dier in een der Schotsche meren mij regelmatig bereikten en ik deze berichten ook ging verzamelen, begon mijn oude belangstelling weer te herleven en ging ik over tot een diepgaande studie op dit gebied. Vooral het wetenschappelijk werk van Dr. A. C. Oudemans „The Great Sea Serpent” maakte op mij een bijzonderen indruk. Toen latere werken op dit gebied verschenen, zooals de 3 boeken van R. F. Gould, dat van W. H. Lane en de nieuwe werken van Dr. Oudemans: „The Loch Ness Animal” en „Het Loch Ness Monster” in de *Levende Natuur* van Nov., Dec. en Jan. 1934/35, en de geruchten nog steeds veelvuldig waren over het verschijnen van dit bewuste dier in Loch Ness, kwam tenslotte het plan in mij op om zelf naar Loch

Fig. 1. *Gezicht op Loch Ness vanaf het Halfway House in Z.W. richting.*

Ness te gaan. Doordat ik in geregelde correspondentie was met den Heer Arthur Grant te Drum-nadrochit aan Loch Ness, die mij geregeld van een en ander op de hoogte hield, en tevens bekend, als de gelukkige, die zelfs het dier op land gezien had, was ik in de gelegenheid door zijne bemiddeling een geschikt adres te vinden, waar ik een verblijf kon krijgen, direct aan het meer. In het gehuchtje Altsigh bij Invermoriston, dat slechts uit 3 huizen bestaat, vond ik een buitengewoon geschikt onderdak in het „Half Way House”, een Hotel en Tea Room, direct aan het meer gelegen, zelfs eenigszins op een vooruitstekende rotspunt, 20 meter boven den meerspiegel, met aan beide kanten een zeer groot vergezicht over het meer. Het doel van mijn reis was immers om zelf het bewuste dier van Loch Ness te zien, waar zoo veel over geschreven werd en waarover zoo vele merkwaardige berichten tot eind 1934 in vele couranten voortdurend verschenen. Waarom meldden deze couranten niets meer in 1935? Was het dier er niet meer, of was het toch bedrog, zooals zoo velen beweerden? Waartoe zou dan mijn reis gediend hebben? Neen, het dier zat er nog, maar de couranten hadden er genoeg van, het was voor hen

niet actueel meer. Zelfs de Engelsche couranten zwegen, maar de Schotsche niet. Deze brachten trouw berichten over iedere betrouwbare waarneming, hetgeen zij nog geregeld doen. Maar zou mijn reis beloond worden? Zou ik in 3 weken tijds, steeds op den uitkijk zijnde aan de oevers van dit grootste aller Britsche Zoetwatermeren van c.a. 40 km lengte een kans hebben om iets te zien van dat dier, dat bijna uitsluitend bij zeer stil weer, alleen hier of daar eens pleegt op te duiken op een onverwacht moment, en dat verdeeld over 40 km lengte? Al staat men op een zeer gunstige plek, dan is toch nog slechts een klein gedeelte van dit geweldige meer goed zichtbaar.

Op 7 Aug. gingen wij met ons vieren op reis naar Loch Ness: mijne vrouw, mijne dochter en hare schoolvriendin W. Kerkhoven uit Bloemendaal en ik. Het is een reis van c.a. 48 uren. Wij gingen met het s.s. „Melrose Abbey” van de Rotterdam—Hull lijn. De reis begon zeer gunstig. Toen het schip dien avond de Hoek van Holland passeerde en zee koos, was de zee een spiegel gelijk, geen golfje, geen briesje, een merkwaardig, zeldzaam verschijnsel. In mijn kajuit heerschte een ondragelijke hitte. We waren eigenlijk liever den heelen nacht op dek gebleven, maar de nachtrust hadden wij toch noodig. We waren echter 's morgens vroeg op. De zee was nog steeds een spiegel gelijk, en toen dacht ik, dat als dit weer aanhield, wij zeker iets

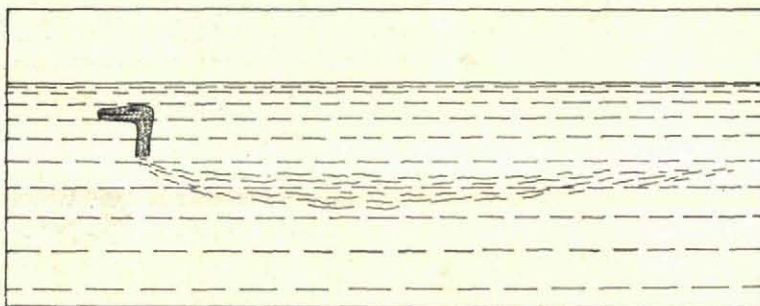

Fig. 2. Waarneming op 8 Augustus 1935.

Toen de 2 kinderen en ik om c.a. 8 uur a. m. aan bakboord stonden, nog ver van de Engelsche kust, zag mijn dochter een vreemd, ongelooflijk verschijnsel. Zij riep mij, en ik zag onder een hoek van c.a. 45° , ons schip schijnbaar tegemoet komende, een langen, smallen kop met een langen dunnen hals zich uit de rimpellooze zee verheffende. Daarachter zag ik een zeer lang gerekte lichaam juist onder den blauw-groenen waterspiegel als een donkere schaduw doorschemeren. Het dier lag stil, schijnbaar te koesteren in de heete zonnestralen. Toen het schip langzaam voorbij voer en het dier ongeveer loodrecht voor bakboord lag, echter parallel aan het schip, draaide het ineens zijn kop naar ons toe om het passerende vaartuig te bekijken, daarna keek het weer recht vooruit.

Mijne dochter ging vlug mijne Vrouw roepen, die juist aan stuurboord was. Intusschen zag ik het dier 3 maal zijn kop onderdopen, blijkbaar te warm geworden door de felle zon. Toen mijn vrouw kwam kijken, zag zij het nog zijn bek openen, daarna keek het nogmaals om en dook vervolgens om niet meer te verschijnen. Het is op zee buitengewoon lastig om afstanden en afmetingen te schatten, doch ik kon door de gegevens vrij nauwkeurig berekenen hoe ver af, en hoe groot ik het dier gezien had. Ik zag het verschijnen en verdwijnen onder een hoek van c.a. 45° en ik nam het waar gedurende c.a. 30 sec. Het schip had een snelheid van c.a. 13 à 14 zeemijlen of 25 km per uur. Met deze gegevens kon ik berekenen, dat ik het dier op ruim 100 m afstand had gezien, hoewel ik op het oog hoogstens 30 m geschat had. De kop, die ik geschat had zoo groot als die van een hazewind, moet wel zoo groot als die van een pony geweest zijn, en ongeveer zoo gevormd, en het gedeelte dat juist onder den waterspiegel doorscheen, moet c.a. 10 m lang geweest zijn. Op zulk een toeval had ik natuurlijk nooit gerekend

van het dier zouden zien bij aankomst aan Loch Ness, echter nooit vermoedende, dat mijn groote wensch zelfs nog eerder vervuld zou worden.

Nu geschiedde een wonder, ja, ik mag werkelijk van een wonder spreken, want mijn reisdoel werd inderdaad reeds eerder vervuld.

van daar, dat ik mijn beide fototoestellen en binocles natuurlijk niet bij de hand had. Zij waren in mijn kajuit. Maar wat is dit voor een dier geweest?

Ik heb steeds een bijzondere studie gemaakt van de groote dieren der zee, vooral van de zeezoogdieren, maar een ding weet ik zeker, dat het dier, dat ik op den ochtend van 8-8-'35 in de Noordzee zag, geen dier is, bekend voor de wetenschap; en in geen werk, dat ik ooit bestudeerd heb, heb ik ooit iets dergelijks aangetroffen. En toch herkende ik het dier onmiddellijk, en wel uit het boek van Dr. A. C. Oudemans „The Great Sea Serpent”. Het kan m.i. beslist niets anders geweest zijn dan de Megophias, thans meer populair bekend als de Zeeslang, in vroegere eeuwen als de Leviathan.

Het kan onmogelijk een zeehond geweest zijn, aangezien dit dier met zijn korte snuit ook bijna geen hals heeft. Zelfs een zeeleeuw, die trouwens daar niet zal voorkomen, heeft zulk een smallen hals niet en heeft ook nooit die afmetingen. Ik schreef van het voorval uitvoerig aan Dr. Oudemans, die mij p.o. mededeelde, dat het volgens die beschrijving zeer zeker een Megophias is geweest. Het was hem n.l. bekend, dat deze dieren juist in de maand Augustus van Noorwegen door de Noordzee zuidwaarts trekken. De richting, waarin het bewuste dier zwom, was ook naar het zuiden gericht.

Daar wij met ons vieren de eerste waren op dek, vroeg ik aan een der officieren van de commandobrug of hij ook iets gezien had. Hij zeide mij, dat hij zoo dikwijls merkwaaardige dingen op zee zag, doch hij meende wel dit gezien te hebben, hoewel hij er niet speciaal op gelet had. Hij hield het voor een tonijn. Toen ik dit antwoord kreeg, zweeg ik maar verder, want het is niet de moeite waard zulke dingen te bespreken met iemand, die eventueel een fazant voor een varken zou aanzien. Ik meende echter ook een zekeren zeemannschroom in hem te zien, n.l. de vrees om over dat dier te praten.

Fig. 3. *Urquhart Castle op Loch Ness bij Drumnadrochit-bay.*

Op 9-8 bereikten wij ons doel. Het weer was intusschen veranderd en het Loch Ness was ruw en stormachtig. De eerste dagen was het dan ook veel koeler geworden.

Op 10 Aug. deed ik reeds mijn eerste waarneming. Door mijn kijker zag ik van uit het Hotel-ruim vlak tegen de overzijde, in de richting van Foyers een zwarten bult aan de wateroppervlakte verschijnen. Deze bult bewoog zich ruksgewijze langs de eenzame overzijde, waar geen weg is. Deze dook af en toe, kwam weer boven, ging toen achteruit, dook nogmaals en verdween ten slotte. Het geheel was ongeveer zoo groot als een ongekeerde roeiboort. Dit constateerde ik den volgenden dag, toen ik ongeveer op die plaats een motorbootje voorbij zag gaan, dat ongeveer even lang was als deze bult. Het dier laat zich op deze wijze het meest zien, n.l. met één bult boven water. De Gebroeders Gray uit Foyers, waarvan de een het dier voor het eerst fotografeerde, deelden mij mede, dat het dier dikwijls daar ter plaatse gezien wordt. Dit is de plaats, waar veel zalm is, en dan zwemt het dier aldus met zijn kop onder water, jagende op zalm. Op 12 Aug. deed ik mijn 2e waarneming. Ik zag n.l. weer precies hetzelfde zich nogmaals herhalen. Beide waarnemingen waren tegen den avond om c.a. 8.30.

Daarna kregen wij c.a. 10 dagen lang koud en guur weer; een zuidweste wind, juist in de richting van het meer, maakte dit voortdurend zeer onstuimig. Ik zag alle kansen op een beter en

duidelijker beeld van het dier voorbijgaan. In dien tijd sprak ik met vele omwoners van het meer. Zelden ontmoette ik iemand, die nog niet het geluk had gehad het dier één of zelfs meerdere malen gezien te hebben. Ook de bewoners van het hotel hadden het reeds meermaals gezien. Dezen zomer, nog in Juni, had het dier zich gedurende 10 minuten vertoond aan 16 gasten van het hotel, die 's middags thee dronken. Miss Fraser, de eigenares van „Half Way House” had plotseling iedereen toegeroepen om te kijken naar het dier, dat met zijn kop en langen hals, uit het water stekend, met zeer snelle vaart, voorbij zwom, ongeveer midden in het meer, dus op c.a. $\frac{3}{4}$ km afstand. De ongeloovigen, die te voren over het feit gespot hadden, erkenden, dat zij thans overtuigd waren van het bestaan van het dier. Velen drijven er den spot mede, omdat zij steeds vernemen, dat het dier op zoo vele wijzen gezien wordt, en dit noemen zij een tegenspraak. Dat geeft ook werkelijk dien indruk, wanneer men bedenkt, dat het gezien wordt als volgt: slechts een kop; kop met langen hals; kop met langen hals en gedeelte van den rug, bestaande uit eenige bulten; kop en daarachter één of 2 bulten; slechts één bult; 2 bulten; 3 bulten; 3 bulten met één achter vinpoot boven water; 4, 5, 6 en 7 bulten of lange rug zonder bulten, enz. Deze verschillen hangen ook samen met de wijze van zwemmen, de snelheid, die soms op 25 mijl per uur geschat wordt, enz.

Ik kreeg o.a. bezoek van Capt. Fraser, den chef van de 20 fotografen, die verleden jaar door Sir E. Mountain, gedurende 6 weken om het meer geplaatst waren, en die slechts 5 geslaagde foto's hadden kunnen maken, hoewel zij het dier 18 maal gezien hadden in de eerste 3 weken. Deze Heer Fraser had zelf een filmtoestel met telescooplenzen, en hij heeft $5\frac{1}{2}$ weken moeten wachten voordat hij de gelegenheid kreeg het dier te filmen, hetgeen ook gelukte.

Mijn moed begon te zinken toen ik dat hoorde, en ik dacht zeker niets meer te zullen zien na deze 2 eerste waarnemingen op grooten afstand. Maar op 23 Aug. sloeg het weer om. Het werd bepaald warm en de zachte wind kwam van achter de bergen, zoodat het meer spiegelglad werd. De zeer schoone natuur, de schitterende hooge bergen met heide, varens, berken en sparren begroeid, omgaven toen het geweldige meer, dat gemiddeld $1\frac{1}{2}$ à $2\frac{1}{2}$ km breed is en een onmetelijke diepte heeft van $7\frac{1}{2}$ maal het gemiddelde van de Noordzee. Deze groote kloof door geheel Schotland, bestaande uit 3 meren, waarvan Loch Ness het grootste is, is de zoogenaamde „Great Glen”, zeker het meest grootsche gedeelte der Schotsche Hooglanden. In dit geweldige meer huist nu de zoogenaamde „Kelpie” of waterpaard der Schotten, een dier [door bijna iedereen aldaar gekend. Menschen, die van elders komen, kunnen nu eenmaal daar geen geloof aan hechten en waarom niet? Ja, het dier is onbekend, nog nooit is een dezer schuwste aller dieren in menschen handen gevallen, en daarom mag zulk een dier niet bestaan! Wel vreemd!

Engelschen, die daar komen, noemen het een soort van reclamemakerij, en ik heb mij er dikwijls genoeg over geërgerd hoe zij dit ook botweg in het Hotel durfden beweren, nadat zij zelf het gesprek uitlokten met allerlei vragen er over: of men het ook gezien had, enz., waarop zij begonnen te lachen bij een bevestigend antwoord, dat zij beschouwden als een opzettelijke, handige reclamemakerij, terwijl het mij opviel, dat de menschen daar er juist nooit zelf over begonnen tegen welken vreemdeling ook. Zij geven slechts antwoord op vragen, maar vertellen zelf nooit iets, omdat zij weten, dat zij toch niet geloofd worden.

Het weer was dus beter geworden en ik had hoop, dat het zoo zou blijven. Ik stond steeds zeer vroeg op, want 's morgens vroeg en 's avonds is de meeste kans het dier te zien, dan zijn er geen storende auto's langs den weg. Op 24 Aug. deed ik mijn 3e waarneming, de meer-spiegel was nog glad gebleven, een zeer zacht briesje veroorzaakte slechts hier en daar eenige rimpelingen van geen beteekenis. Mijn hoop kwam weer terug. Zou ik iets zien, of zou deze zeldzame kalme ochtend weer als verloren voorbijgaan? Ik keek vanaf 6 uur uit mijn slaapkamer raam, alles was stil, af en toe zag ik een roodhalsfuut zwemmen, een mantelmeeuw vliegen, een gekuifde aalscholver, en dan weer verscheen een vischarend, die al spoedig weer in de hoogste sferen verdween. Maar wat zag ik daar op eens tegen 7.30? Ik keek naar links in een soort baai, gevormd door de uitstekende rotspunt, waarop het hotel stond. Ik zag een klein

zwart, effen, glanzend bultje uit het water steken, het was slechts 30 à 40 cm lang en zeer smal, doch slechts op c.a. 50 m afstand, zooals ik later berekende; ik zag het onder een hoek van 20 à 25° naar beneden kijkend. Het lag geheel onbewegelijk, geen golfje in de naste omgeving. Ik bekeek het door mijn binocle, doch het werd opeens door een damp-sluier omgeven en bleef daardoor onduidelijk. De sluier werd van uit den bult naar links uitgeblazen, doch zeer spoedig weer naar rechts over den bult teruggeworpen, en het geheel geleek op een komeet met den smallen bult als kern. 10 à 12 meter verder naar rechts zag ik een aantal slangachtige strepen alsof er een voortdurende beroering onder het water was. Een bijgevoegd figuur zal het nader verklaren. Wat was dat voor een verschijnsel? Een en ander werd mij toen duidelijk.

Daar lag het dier nu vlak bij ons, rustig te ademen, juist onder den waterspiegel. De bult was de bovenzijde van den kop, van neuspunt tot en met zijn achterhoofd; links was de neus. De warme, dampige adem van een zoogdier, geblazen uit de neusgaten naar links, werd door een zacht, doch koud ochtendbriesje terug geblazen over zijn kop en deze warme adem condenseerde en dreef als een wolkje over het koude water.

Die woelingen werden veroorzaakt door de vinpooten van het dier en vermoedelijk ook door den langen staart, hierdoor hield het dier zich voortdurend in evenwicht. Toen ik dit aandachtig beschouwde, werd er opeens hard tegen mijn deur geklopt. Het was de zoeven genoemde Miss Fraser, die mij kwam waarschuwen. Zij had het ook gezien, en wist niet, dat ik er reeds naar keek. Een voorbijgaande auto deed het dier plotseling schrikken. Het zonk en alles was verdwenen. Het geheel had c.a. 10 min. geduurd. De 4e waarneming volgde een half uur later, want doordat ik steeds bleef kijken, zag ik het geheel zich nogmaals herhalen, doch deze keer iets verder weg. Weer zag ik de komeet verschijnen en daarachter de woelige strepen. Dit duurde nogmaals c.a. 10 minuten. Intusschen was een stoomboot op c.a. 1 km afstand voorbij gegaan. Toen de golven hiervan na langen tijd den oever bereikten en over het figuur gingen, verdween dit plotseling om niet meer terug te komen. Volgens Dr. A. C. Oudemans is de verklaring van hetgeen ik zag juist. Voor zoo ver ik mij herinner, was deze stille en geheimzinnige wijze van ademhaling van de Megophias nog niet waargenomen.

De beide laatste waarnemingen waren in den nacht van 29 op 30 Aug., dus kort voor ons vertrek op 30/8. Wij kregen bezoek van voornoemden Heer Grant met zijn vriend. Zij kwamen per motorboot en vertrokken dien nacht om half 12. Wij brachten hen in het donker naar beneden naar het smalle strandje en de boot vertrok. Wij begaven ons toen ter ruste, en c.a. ½ uur later hoorden wij juist aan dat strandje zulk een hevig geplons in het water alsof een paard er in sprong. Een minuut later herhaalde zich dit nogmaals. In dezen donkeren nacht zagen wij niets. Wat kan het anders geweest zijn dan de bewuste bewoner van het meer? Volgens betrouwbare berichten vernam ik aldaar, dat er deze laatste jaren 7 stuks van deze dieren ge-

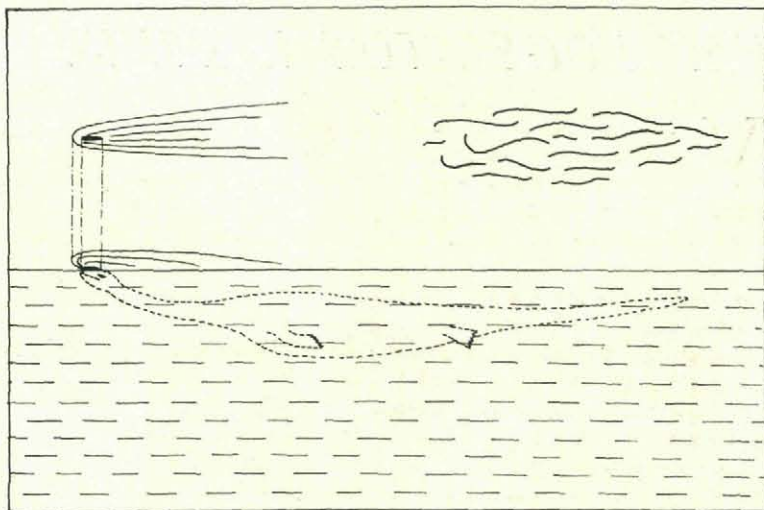

Fig. 4. Waarneming op 24 Augustus 1935.
Boven: de waarnemingzelf. Onder: de verklaring der waarneming.

signaleerd zijn, n.l. 2 in Loch Ness, 2 in Loch Lochy, 2 in Loch Achanalt en 1 in Loch Quoich. Uit deze gedane waarnemingen ben ik nu overtuigd van het bestaan van de Megophias.

De 3e en 4e waarnemingen in het meer waren voldoende om te zien, dat het dier een zoogdier is, een kop heeft als een zeeleeuw gevormd, de neusgaten dus als deze naar voren gericht, enz. enz., een van de Fam. der Pinnipedia en wel de groote onbekende: Megophias megophis Rafinesque Schmalz, beschreven in het standaardwerk op dat gebied van Dr. A. C. Oudemans: „The Great Sea Serpent”.

Nolite existimare omnia mundi animalia, in primis marina, nota esse.

Vivere sola, quae ipse norit, quisquis arbitratur, stultus est.

Overveen, 28 September 1935.

G. A. BENTINCK.

VAN VOGEL TOT INKTVIS.

Voor ieder, die het ontluiken van het jonge groen in het voorjaar, het ontwaken van de insektenwereld, de opbloeij van de organismenwereld van het zoete water en de terugkeer der vele ons 's winters verlatende trekvogels van nabij kent, is het begrijpelijk dat deze voorjaarsweelde niet tot het land en het zoete water beperkt kan zijn, maar zich ook tot de zee moet uitstrekken. En toch beseffen slechts zeer weinigen, hoezeer ook in zee de terugkeer van trekkers, de opbloeij en het ontluiken het voorjaar typeren, hoe ook daar de stijgende zon een arme fauna van barre toendra's doet veranderen in een weelderige luxe, die aan het Zuiden denken doet. De reden is dat degenen die, buiten de vissers, met de zee in nauw contact komen, een klein aantal studerenden zijn, die kennis maken met het werk van laboratoria voor zee-onderzoek. En de vissers zelf, die alles konden weten als ze maar weten wilden, vragen niet naar dingen die geen geldelijk voordeel opleveren en alle periodieke verschijnselen, die zich verder uitstrekken dan tot de verplaatsingen van platvis, haring, kabeljauw en een paar andere soorten, gaan dus buiten hen om. — En zo doet zich dan het eigenaardige verschijnsel voor dat ieder weet dat onze meeste zangvogeltjes en veel andere vogelsoorten de winter in het Zuiden doorbrengen, terwijl zelfs geschoolden geen besef hebben van het belang der verschuivingen, die zich in zee voltrekken.

Het meest geldt dit wel voor de inktvissentrek. Ik wilde dat ik U de buitenrand der Haaksgronden, de beruchte zandbanken in het Zeegat van Texel, kon schilderen in Juni of Juli, wanneer een spiegelgladde zee overgoten wordt met warmte en licht uit een stralende hemel; wanneer een weelderig plankton de duizenden vislarven voedt, door stromen heen en weer gevoerd; wanneer de pijlinktvissen in grote troepen de steile rand der Gronden opzoeken om er hun eieren af te zetten, die een paar maanden later milliarden jonge inktvissen de wereld insturen. — Om U dan in Februari nogmaals diezelfde zee te tonen, verlaten, grauw en triest, zonder licht, zonder warmte, zonder de weelde aan vissen, inktvissen of hun larven, zonder enige andere luxe dan die van de niet verdwijnende bodemdieren: zeeklitten, schelpen, zee-sterren of een aantal winterharde vissen.

De zee met zijn geweldige watermassa wordt langzaam verwarmd en koelt langzaam weer af. Wanneer men de temperatuurkrommen voor het Oosten en Westen des lands uitzet op één zelfde stel coördinaten, zooals dat indertijd door Tollenaar in de Levende Natuur (XXII, pag. 251, 1917; zie ook Meded. en Verh. Kon. Ned. Meteor. Instit. no. 24) gedaan is, dan snijden ze elkaar in Maart en omstreeks begin September, omdat het Oosten des lands in de winter kouder, in de zomer warmer is dan het Westen. De temperatuurextremen van het Westen worden n.l. door de zee getemperd, de grote watermassa werkt de stijging en daling van de luchttemperatuur tegen. Waar we deze verschillen reeds zien bij vergelijken van Oost en West,